Dnro 10/00.03.01/2026

Valmistelija
Rehtori Tapio Määttä

Itä-Suomen korkeakouluyhteistyö

Lähtökohdat

Korkeakoulujen toimintaympäristö on muutoksessa. Korkeakouluihin kohdistuvat samanaikaisesti demografiset muutokset, kiristyvä valtiontalous, rakenteelliset paineet kehittää korkeakoulukenttää sekä kasvavat odotukset alueellisesta vaikuttavuudesta, TKI-toiminnasta ja osaamistarpeisiin vastaamisesta.

Useissa suomalaisissa kaupungeissa ja yliopistoissa on viime vuosina toteutettu omistus- ja konsernijärjestelyjä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä. Näissä järjestelyissä on korostunut yliopistojen, ammattikorkeakoulujen sekä kaupunkien ja kuntien välinen tiivis yhteistyö, jolla on pyritty turvaamaan alueellinen elinvoima, koulutuksen saavutettavuus ja korkeakoulukokonaisuuksien pitkäjänteinen kehittäminen. Vastaavia hyötyjä olisi saavutettavissa myös Itä-Suomen alueella.

Itä-Suomen yliopiston strategisten tavoitteiden näkökulmasta on perusteltua selvittää, millaisia mahdollisuuksia ja riskejä Itä-Suomen ammattikorkeakouluja koskeva mahdollinen omistus- tai muu rakenteellinen järjestely voisi sisältää. Itä-Suomen yliopisto on rehtorin johdolla käynyt keskusteluita asiasta Kajaanin ammattikorkeakoulu

Oy:n (KAMK), Karelia ammattikorkeakoulu Oy:n (Karelia) ja Savonia-ammattikorkeakoulu Oy:n (Savonia) omistajien ja edustajien kanssa. Lisäksi asiasta on keskusteltu keskeisten sidosryhmien edustajien kanssa.

Yliopiston sekä ammattikorkeakoulujen välineuvottelut opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kanssa pidetään syksyllä 2026. Tavoitteena on saada strategista rahoitusta yhteisen toiminnan suunnitteluun 8–12 miljoonaa euroa, mikä edellyttää kaupungeilta aiesopimustyyppistä poliittista sitoutumista jatkoneuvotteluihin 6.11.2026 mennessä.

Itä-Suomen korkeakoulukonserni muodostaisi poikkeuksellisen vahvan osaamiskeskittymän, jonka laaja koulutustarjonta luo sujuvat opintopolut (myös 2. asteelta) ja mahdollisuuden vahvistaa kansainvälisiä koulutusohjelmia kaikissa korkeakouluissa. Valmiit yhteistyörakenteet sekä yhdisteltävissä olevat TKI-infra ja -osaaminen mahdollistavat T&K-rahoituslain mukaisen kasvavan rahoituksen hyödyntämisen. Samalla varaudutaan pieneneviin ikäluokkiin sekä mahdolliseen poliittiseen ohjaukseen kohti suurempia korkeakouluyksiköitä omaehtoisella ratkaisulla.

Valmistelun eteneminen

Hallitus on 19.3.2026 päättänyt aloittaa neuvottelut Itä-Suomen ammattikorkeakouluja koskevasta mahdollisesta omistus-, konserni- tai muusta rakenteellisesta yhteistyöjärjestelystä ja valtuuttanut rehtorin neuvottelemaan asiasta tiiviissä yhteistyössä KAMKin, Karelian ja Savonian omistajien ja edustajien kanssa.

Osapuolet ovat järjestäneet 17.4.2026 huippukokouksen ja organisoituneet useaksi eri teemaryhmäksi käymään neuvotteluita asiasta. Neuvotteluita on johdettu ja koordinoitu ohjausryhmässä, jonka puheenjohtajana on toiminut rehtori Tapio Määttä.

Ohjausryhmälle asioita ovat valmistelleet visioryhmä ja yhteistyörakenneryhmä. Lisäksi poliittinen seurantaryhmä on arvioinut neuvotteluiden etenemistä omistajakaupunkien strategisista lähtökohdista, ja sparrausryhmä toiminut vuorovaikutusfoorumina sidosryhmien välillä.

Ryhmien kautta työskentelyyn on osallistunut touko–syyskuun 2026 aikana yliopiston ja ammattikorkeakoulujen sekä ammattikorkeakoulujen omistajakaupunkien johdon edustajia. Lisäksi ryhmien työssä on ollut omistajakaupunkien poliittisia päätöksentekijöitä, elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien edustajia. Itä-Suomen yliopiston ylioppilaskunta ISYY, Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijakunta KAMO, Karelia ammattikorkeakoulun opiskelijakunta POKA ja Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta SAVOTTA ovat osallistuneet visioryhmän työhön.

Työryhmissä on muodostettu käsitystä Itä-Suomen korkeakouluyhteistyöstä ja mietitty, mitä ratkaisuja sen toteuttamiseksi olisi löydettävissä. Valmistelussa on tunnistettu kaksi mahdollista ratkaisumallia: sopimusperusteinen yhteistyö ja korkeakoulukonserni. Sopimusperusteista yhteistyötä yliopisto on toteuttanut Karelian ja Savonian kanssa erilaisten strategisten kumppanuussopimusten pohjalta vuodesta 2011 alkaen, joista viimeisin on 6.2.2024 allekirjoitettu yhteistyösopimus vuosille 2025–2028. Valmisteluiden aikana on tuotu keskusteluun myös mahdollisuus syventää sopimusperusteista yhteistyötä, josta voitaisiin käyttää nimitystä allianssi. Korkeakoulukonserneja on syntynyt usein jatkumona aikaisemman sopimusperusteisen yhteistyön tiivistyessä ja hakiessa syvällisempiä ja pysyvämpiä yhteistyömuotoja. Neuvotteluiden aikana omistajakaupungit ovat esittäneet toiveen, että yliopisto tekisi konkreettisen esityksen omistajakaupungeille siitä, miten asiassa edettäisiin.

Yliopiston ehdotus omistajakaupungeille 8.9.2026

Visioryhmän valmistelun pohjalta on muodostunut yhteinen visio ja strategisia tavoitteita Itä-Suomen korkeakouluyhteistyölle. Itä-Suomen yliopiston näkemyksen mukaan sen toteuttaminen edellyttäisi rakenteellista yhteistyötä eli käytännössä korkeakoulukonsernin muodostamista, jossa yliopisto olisi ammattikorkeakoulujen enemmistöomistajana nykyisten omistajien jäädessä halutessaan vähemmistöomistajiksi. Tämä malli toisi parhaat edellytykset varmistaa yhteistyön strateginen ohjaaminen, pysyvyys ja sen vaatimien panostusten toteuttaminen, mikä ei olisi yliopiston näkemyksen mukaan vastaavasti mahdollista sopimusperusteisessa yhteistyössä. Myös yhteisten tukipalveluiden järjestäminen on hankintaoikeudellisesti paremmin perusteltua korkeakoulukonsernissa. Korkeakoulukonsernin muodostaminen toisi myös selvästi paremmat edellytykset hakea strategista rahoitusta 8–12 miljoonaa euroa opetus- ja kulttuuriministeriöltä yliopiston ja ammattikorkeakoulujen sopimuskauden välitarkasteluissa loka–marraskuussa 2026. OKM on avannut 1.10.2026 erillisen strategiarahoitushaun korkeakoulujen yhteistyön lisäämiseksi ja toiminnan tehostamiseksi. Hakuaika päättyy 6.11.2026.

Korkeakoulukonsernia koskevaa lopullista ja sitovaa päätöstä ei voi yksikään osapuoli tehdä ennen kuin ulkopuoliset asiantuntijat ovat tehneet ammattikorkeakouluista riittävät juridistaloudelliset due diligence -selvitykset. Näin varmistetaan, että kaikilla osapuolilla on lopullisen päätöksen tekemiseen tarvittavat tiedot. Yliopisto on sitoutunut tilaamaan ja maksamaan tämän due diligence -selvityksen. Myös toiminnallisten yhteistyömahdollisuuksien selvittämistä syvennetään ennen lopullista päätöksentekoa.

Edellä kerrotuista syistä yliopiston hallitus on 8.9.2026 pitämässään kokouksessa päättänyt esittää Savonian, Karelian ja KAMKin omistajakaupungeille Itä-Suomen

korkeakouluyhteisön perustamisen tarkempaa selvittämistä tavoitteena, että yliopistosta tulisi ammattikorkeakoulujen enemmistöomistaja omistajakaupunkien jatkaessa halutessaan vähemmistöomistajina. Lisäksi on esitetty, että osapuolet tekisivät mahdolliset omistusjärjestelyyn sitovat päätökset vasta ehdotettujen due diligence -selvitysten ja muiden tarkempien selvitysten jälkeen kevään 2027 aikana siten, että korkeakoulukonserni voisi aloittaa toimintansa 1.1.2028. Omistajakaupungeilta on pyydetty 4.11.2026 mennessä kantaa, ovatko ne valmiita allekirjoittamaan asiaa koskevan aiesopimuksen.

Omistajakaupunkien kannat

Omistajakaupungit ovat käsitelleet yliopiston ehdotusta omissa toimielimissään syys–marraskuun 2026 aikana ja toimittaneet kantansa yliopistolle annetussa määräajassa (liitteet 1a–f). Omistajakaupunkien kannat ovat tiivistetysti seuraavat:

Kajaanin kaupunki (KAMK)
Valmis osallistumaan jatkoselvitykseen ja allekirjoittamaan aiesopimuksen. Kajaani edellyttää, että jatkovalmistelun yhteydessä arvioidaan järjestelyn alueelliset vaikutukset Kajaanin ja Kainuun osalta (liite 1a).

Joensuun kaupunki (Karelia)
Valmis osallistumaan jatkoselvitykseen ja allekirjoittamaan aiesopimuksen muutettuna siten, että korkeakoulukonsernin rinnalla selvitetään tasavertaisena vaihtoehtona sopimusperusteista strategista yhteistyötä, kuten allianssimallia (liite 1b).

Kuopion kaupunki (Savonia)

Valmis osallistumaan jatkoselvitykseen ja allekirjoittamaan aiesopimuksen muutettuna siten, että korkeakoulukonsernin rinnalla selvitetään tasavertaisena vaihtoehtona sopimusperusteista strategista yhteistyötä, kuten allianssimallia (liite 1c).

Iisalmen kaupunki (Savonia)
Ei osallistu jatkoselvityksiin eikä allekirjoita asiaa koskevaa aiesopimusta (liite 1d).

Varkauden kaupunki (Savonia)
Ei osallistu jatkoselvityksiin eikä allekirjoita asiaa koskevaa aiesopimusta (liite 1e).

Kiuruveden kaupunki (Savonia)
Ei osallistu jatkoselvityksiin eikä allekirjoita asiaa koskevaa aiesopimusta (liite 1f).

Jatkovalmistelun edellytykset

Savonian omistajien kannat ovat jakaantuneet siten, että Iisalmen, Varkauden ja Kiuruveden kaupungit, joiden omistusosuus on yhteensä 49 %, vastustavat yliopiston ehdotusta eivätkä ne ole valmiita jatkamaan neuvotteluita eivätkä allekirjoittamaan aiesopimusta edes muutettuna. Tässä tilanteessa ja huomioiden Savonian yhtiöjärjestys- sekä osakassopimuskirjaukset, yliopistolla ei ole edellytyksiä jatkaa neuvotteluita Savonian osalta suunnitellulla tavalla. Korkeakouluyhteistyön valmistelun aikana esiin nousseiden yhteistyömahdollisuuksien selvittämistä yliopisto jatkaa Savonian kanssa erikseen.

Joensuun kaupungin ja Kajaanin kaupungin puoltavat kannat puolestaan mahdollistavat Itä-Suomen korkeakouluyhteistyömallin jatkoselvittämisen ja etenemisen valmistelun

seuraavaan vaiheeseen. Saatujen kantojen perusteella aiesopimusluonnosta on täsmennetty omistajakaupunkien toivomalla tavalla. Joensuun kaupunki on edellyttänyt sopimusperusteisen strategisen yhteistyön selvittämistä korkeakoulukonsernin ohella. Kajaanin kaupunki on puolestaan edellyttänyt järjestelyn alueellisten vaikutusten arviointia. Nämä pyydetyt selvitykset on tarkoituksenmukaista toteuttaa kaikkien osapuolten näkökulmasta, joka huomioitu aiesopimuksessa. Lisäksi Joensuun kaupungin osalta aiesopimukseen on sisällytetty uusi tavoiteaikataulu. Tavoiteaikatauluun on tehty myös Kajaanin osalta pientä täsmennystä. Tavoiteaikataulun muutoksilla luodaan paremmat edellytykset asian huolelliselle valmistelulle ja käsittelylle osapuolten toimivaltaisissa toimielimissä. Jatkoneuvotteluiden tavoiteaikataulua voidaan täsmentää osapuolten toivomalla tavalla selvitysten valmistuttua ja valmistelun edetessä. Päivitetty aiesopimus on liitteenä 2.

Joensuun kaupungin ja Kajaanin kaupungin kannat mahdollistavat lisäksi sen, että yliopisto, Karelia ja KAMK pystyvät hakemaan OKM:ltä strategista rahoitusta edellä mainitussa 6.11.2026 päättyvässä haussa. Osapuolet ovat valmistelleet omat rahoitushakemuksensa yhteistyössä. Tavoitteena on, että yliopisto pystyy jättämään oman rahoitushakemuksensa OKM:lle heti hallituksen 6.11.2026 päätöksen jälkeen.

Jatkoneuvottelujen organisointi ja aikataulu

Nykyinen valmisteluhankkeen ohjausryhmä on 27.10.2026 kokouksessaan päättänyt purkaa tämänhetkisen valmisteluorganisaation. Tämän takia jatkoneuvotteluihin pitää jäljelle jäävien osapuolten organisoitua uudelleen. Yliopisto koordinoisi jatkoneuvotteluita sekä pyytäisi muita osapuolia ilmoittamaan mahdolliset muutokset edustajissaan jatkoneuvotteluryhmissä. Osa jatkoneuvotteluista toteutettaisiin kaikkien osapuolten kanssa yhteistyössä ja osa kahdenvälisissä neuvotteluissa. Kahdenvälisiä

neuvotteluja edellyttävät muun muassa korkeakoulukonserniin liittyvässä due diligence -selvityksessä käsiteltävät ammattikorkeakoulukohtaiset luottamukselliset tiedot. Due diligence -selvitys sekä muut osapuolten pyytämät ja tarvitsemat selvitykset on tarkoitus käynnistää joulu–helmikuun aikana. Tehtyjen selvitysten jälkeen asia tuodaan yliopiston hallituksen ja omistajakaupunkien päätettäväksi KAMKin osalta viimeistään syksyllä 2027 ja Karelian osalta viimeistään vuoden 2028 aikana. Tavoitteena on, että korkeakoulukonserni tai sopimusperusteinen strateginen yhteistyö voisi käynnistyä KAMKin osalta 1.1.2028 ja Karelian osalta 1.1.2029.

Rehtori esittelee asiaa kokouksessa tarkemmin.

Esitys Hallitus

1) toteaa, että Iisalmen, Varkauden ja Kiuruveden kaupungit ovat ilmoittaneet, etteivät ne osallistu jatkoselvitykseen eivätkä allekirjoita aiesopimusta, eikä Savonia-ammattikorkeakoulun osalta näin ollen ole edellytyksiä jatkovalmistelulle. Yliopisto jatkaa Savonian kanssa erikseen korkeakouluyhteistyön valmistelun aikana esiin nousseiden yhteistyömahdollisuuksien selvittämistä kahdenkeskisenä sopimusperusteisena yhteistyönä.

2) hyväksyy Kajaanin kaupungin ja Joensuun kaupungin ehdottamat muutokset yliopiston etenemisehdotukseen ja aiesopimukseen sekä toteuttaa yhteistyössä osapuolten kanssa pyydetyt lisäselvitykset. Yliopisto jatkaa Kajaanin kaupungin ja Joensuun kaupungin kanssa Itä-Suomen korkeakouluyhteisön muodostamisen valmistelua yliopiston, Kajaanin ammattikorkeakoulun ja Karelia-ammattikorkeakoulun kesken. Jatkoneuvotteluissa tarkastellaan yliopiston enemmistöomisteista korkeakoulukonsernia ja sopimusperusteista yhteistyötä.

Tavoite on, että jatkoneuvotteluiden aikana ja ennen lopullisia päätöksiä osapuolet edistäisivät yliopiston, KAMKin ja Karelian toiminnallista yhteistyötä mahdollisimman laajasti.

3) valtuuttaa rehtorin neuvottelemaan ja allekirjoittamaan aiesopimuksen (liite 2) Kajaanin kaupungin ja Joensuun kaupungin kanssa. Rehtori raportoi hallitukselle valmistelutyön etenemisestä ja tuo asian hallituksen päätettäväksi tehtyjen selvitysten ja niiden pohjalta käytyjen neuvotteluiden jälkeen.

4) merkitsee tiedoksi, että yliopisto jättää opetus- ja kulttuuriministeriölle strategiarahoitushakemuksen 6.11.2026 päättyvään hakuun.

Päätös